

Л. В. Завальська,
канд. філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
докторантка кафедри прикладної лінгвістики
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6922-5844>

СТРУКТУРА І СЕМАНТИКА ІНАВГУРАЦІЙНОЇ ПРОМОВИ У ПРЕЗИДЕНТСЬКОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, ПОЛЬСЬКОЇ, СЛОВАЦЬКОЇ ТА СЕРБСЬКОЇ МОВ)

Статтю присвячено дослідженню структурно-семантичних особливостей основного мовленнєвого жанру президентської риторики — інавгураційної промови. Схарактеризовано основні підходи до визначення мовленнєвого жанру та виокремлено структурні компоненти інавгураційної промови в політичному дискурсі. Мета дослідження полягає у виявленні структурно-семантичних особливостей інавгураційних промов президентів, представлених у слов'янських мовах (українській, польській, словацькій і сербській). Об'єкт дослідження — президентський дискурс, реалізований у мовленнєвій діяльності президентів України, Польщі, Словаччина та Сербії. Предмет дослідження — структурні компоненти та семантичні особливості інавгураційних промов у президентському дискурсі. Проаналізовано інавгураційні виступи президентів, які перебували на цій посаді у першій половині 2024 року: Володимира Зеленського (Україна), Анджея Дуди (Andrzej Duda, Республіка Польща), Зузани Чапутової (Zuzana Čaputová, Словацька Республіка), Олександра Вучича (Aleksandar Vučić, Республіка Сербія). Матеріалом для аналізу послуговували тексти інавгураційних виступів, які президенти виголосили в останню каденцію. Для аналізу структурно-семантичних особливостей інавгураційних промов використано методи компонентного та лінгвостилістичного аналізу. Компонентний аналіз дозволив розглянути лексичну семантику, а лінгвостилістичний аналіз став основою для визначення стилістичних особливостей текстів.

Доведено, що структура інавгураційної промови охоплює рамкові елементи привітання, завершення, формулювання політичного кредо. Основними структурними елементами інавгураційної промови президентів є мовленнєві акти подяки. На семантичному рівні інавгураційна промова містить характеристику політичної ситуації в країні в контексті історичних подій і конкретизацію програмних положень пріоритетного характеру. Спільними елементами для інавгураційних промов президентів України, Польщі, Словаччини та Сербії є наявність обов'язкових структурних елементів, домінування мовленнєвих актів подяки, звернення до історичної минувшини

та формулювання майбутніх політичних кроків. Серед специфічних рис президентських промов зафіксовано використання етронімів у виступах В. Зеленського та А. Дуди; домінування звернення до давньої історії в промовах А. Дуди та О. Вучича; критика попередньої влади, зокрема президентів країни, у В. Зеленського.

Ключові слова: політичний дискурс, президентський дискурс, президентська риторика, інавгураційна промова, мовленнєвий акт, структура, семантика.

L. V. Zaval'ska,

*PhD in Philology, Associate Professor,
Odesa I. I. Mechnikov National University,
Department of Applied Linguistics*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6922-5844>

STRUCTURE AND SEMANTICS OF THE INAUGURAL SPEECH IN THE PRESIDENTIAL DISCOURSE (ON THE MATERIAL IN UKRAINIAN, POLISH, SLOVAK AND SERBIAN LANGUAGES)

The article is devoted to the study of structural and semantic features of the main speech genre of presidential rhetoric — the inaugural speech. We characterized the main approaches to defining the speech genre and highlighted the structural components of the inaugural speech in political discourse.

The purpose of the study is to reveal the structural and semantic features of the presidents' inaugural speeches presented in Slavic languages (Ukrainian, Polish, Slovak and Serbian). The object of the research is the presidential discourse implemented in the speech activity of the presidents of Ukraine, Poland, Slovakia and Serbia. The subject of the study is the structural components and semantic features of the inaugural speeches in the presidential discourse.

We analyzed the inaugural speeches of the presidents who held this position in the first half of 2024: Volodymyr Zelensky (Ukraine), Andrzej Duda (Republic of Poland), Zuzana Čaputová (Slovak Republic), Aleksandar Vučić (Republic of Serbia). The material for the analysis was the texts of the inaugural speeches delivered by the presidents in the last term. The methods of component and linguistic stylistic analysis were used to analyze the structural and semantic features of the inaugural speeches. The component analysis made it possible to consider the lexical semantics, and the linguistic stylistic analysis became the basis for determining the stylistic features of the texts.

The structure of the inaugural speech covers the framework elements of the greeting, conclusion, formulation of the political creed. Speech acts of thanksgiving are the main structural elements of the inaugural speech of the presidents. At the semantic level, the inaugural speech contains a description of the political situation in the country in the context of historical events and a specification of program provisions of a priority nature. Common elements for the inaugural speeches of the presidents of Ukraine, Poland,

Slovakia and Serbia are the presence of mandatory structural elements, the dominance of speech acts of thanksgiving, appeals to the historical past and the formulation of future political steps. Among the specific features of presidential speeches, the use of ethnonyms in the speeches of V. Zelenskyi and A. Duda was recorded; the dominance of references to ancient history in the speeches of A. Duda and O. Vuchich; V. Zelenskyi's criticism of the previous government, in particular the country's presidents.

Key words: political discourse, presidential discourse, presidential rhetoric, inaugural speech, speech act, structure, semantics.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Європейський політичний дискурс значною мірою детерміновано особистостями політичних лідерів, комунікативна поведінка яких демонструє пріоритети та програмні напрями їхньої діяльності, вербалізовані у формі публічних виступів. Особливу увагу в цьому аспекті потрібно зосередити на президентській риторичі як такій, що репрезентує міжнародний імідж країни. Враховуючи переважно підготовлений характер президентських виступів, наголосимо на знаковому характері промов, зокрема пов'язаних з політичними ритуалами. Найважливішим ритуалом у президентському дискурсі, безумовно, є інавгурація, яка регламентує вступ нового президента на посаду та початок його каденції. Як ритуальна дія, інавгурація містить елементи різних знакових систем, серед яких найважливішим є вербальний компонент — інавгураційна мова. Зважаючи на ритуальний характер цього мовленнєвого жанру, його структура підпорядкована досить жорстким вимогам, що зумовлено поліфункційністю інавгураційних виступів. З огляду на це семіотичність президентських виступів виявлено її специфічними характеристиками, що залежать від конкретного політичного лідера та держави. З цієї причини зіставний аналіз інавгураційних промов дасть змогу простежити спільне та відмінне в кожному з текстів та дозволить дослідити мовленнєву поведінку політиків як комунікативних особистостей.

Мета дослідження — виявити структурно-семантичні особливості інавгураційних промов президентів, представлених у слов'янських мовах (українській, польській, словацькій і сербській).

Об'єкт дослідження — президентський дискурс, оприявлений у мовленнєвій діяльності президентів України, Польщі, Словаччина та Сербії. **Предмет дослідження** — структурні компоненти та особливості інавгураційних промов президентів країн Східної і Центральної Європи.

Матеріалом аналізу є тексти інавгураційних промов президентів країн Центральної та Східної Європи. Розглянуто виступи президентів, які перебували на цій посаді у першій половині 2024 року: Володимира Зеленського (Володимир Зеленський, Україна), Анджея Дуди (Andrzej Duda, Республіка Польща), Зузани Чапутової (Zuzana Čaputová, Словацька Республіка), Олександра Вучича (Aleksandar Vučić, Сербія). Матеріалом для аналізу послуговували тексти інавгураційних виступів, які президенти виголосили в останню каденцію.

Методи дослідження. Дослідження сучасного президентського дискурсу передбачає комплексний підхід, що інтегрує традиційні методи лінгвостилістичного аналізу та сучасні прийоми дискурсивного та лінгвопрагматичного аналізу. Структурно-семантичні особливості інавгураційних промов доцільно вивчати за допомогою компонентного та лінгвостилістичного аналізу. Компонентний аналіз дозволить розглянути лексичну семантику, а лінгвостилістичний аналіз є основою для визначення стилістичних особливостей текстів.

Ступінь дослідження проблеми в лінгвістиці. Дослідженню різних аспектів інавгураційних промов президентів присвячено праці політологів, істориків та культурологів (О. Завадська, Я. Маловічко, М. Мілова, Н. Стебліна, М. Стеценко та ін.). В українській лінгвістиці мовленнєвий жанр «інавгураційна мова» було досліджено у структурно-семантичному аспекті на матеріалі української мови (Л. Стрій), а також на матеріалі інших мов — словацької (Н. Кондратенко [5]), німецької (О. Вольфовська [1], О. Семотюк і Н. Мораховська [8]), англійської (Н. Гуменюк [2], Н. Дячук [3], С. Потапенко [6]). В американському мовознавстві інавгураційну промову проаналізовано у працях К. Кемпбелла та К. Джеймсона [11], у німецькому мовознавстві розглянуто президентську риторику в працях К. Шлундт; у болгарському мовознавстві — у працях Й. Кирилової [4], у польському — у працях Р. Шимулі. Нам імпонує науковий підхід, запропонований у дисертації Людмили Стрій [10]: дослідниця аналізує інавгураційні промови українських президентів 2002–2010 років як один із видів ритуального мовленнєвого жанру та наголошує на структурно-семантичних та прагматичних параметрах тексту.

Викладення основного матеріалу дослідження. Структурний аспект передбачає аналіз побудови тексту промови, зокрема його обов'язкових композиційно-структурних елементів. На думку С. Романюк, від того, як буде сконструйовано тексту інавгураційної промови, «залежить те, якою буде подальша співпраця влади і народу» [7, с. 161]. Формалізація жанру інавгураційної мови ґрунтується на регламентації передусім композиційних складників. Так, обов'язковими елементами є етикетні формули привітання та завершення виступу. Етикетні формули передусім містять звернення до адресатів — як присутніх під час ритуалу інавгурації, так і до масової аудиторії. Розглянемо тексти інавгураційних промов президентів.

У виступі В. Зеленського вжито етнонім «українці» для позначення адресатів, що вказує не на національну ознаку, а на причетність до народу України: *Дорогі українці!* (В. Зеленський). О. Вучич звертається до співгромадян та окремо до депутатів: *Драги сугарани, народні посланници Скупштини Републики Србије...* (Шановні співгромадяни, депутати Зборів Республіки Сербії...); А. Дуда перелічує майже всіх присутніх високих гостей та членів Парламенту, починаючи зверненням до співвітчизників: *Drodzy Rodacy, Wielce Szanowny Pani Marszałek Senatu, Wielce Szanowny Panie Prezesie Radi Ministrów załkowie Sejmu i Senatu...* (Дорогі співвітчизники, шановний спікере Сенату, шановний голове Ради міністрів, члени Сейму та Сенату...); З. Чапутова взагалі уникає звернень до адресатів.

Завершальний компонент виступів передбачає формулювання політичного кредо президента та етикетну формулу. У В. Зеленського це формула *Слава Україні!* та вербальна презентація місії президента: *Протягом свого життя я намагався робити все, щоб українці усміхалися. Це була моя місія. Тепер я робитиму все, щоб українці, якнайменше, більше не плакали.* Політик звертається до фонових знань слухачів та актуалізує інформацію про свою попередню професію: В. Зеленський не був професійним політиком. Як актор він виступав біля гумористичних шоу та знімався у кіно- та телефільмах, тому своїм успіхом на виборах у 2019 році, зокрема, завдячує цьому факту та відомому телесеріалу «Слуга народу», в якому зіграв головну роль простого вчителя історії, який став Президентом України.

О. Вучич наприкінці виступу звертається до Бога і використовує як аргумент прецедентну ситуацію (ремінісценція до творів британської письменниці та журналістки Ребеки Вест, автора діалогії «Чорна вівця та сирій сокіл: щоденник поїздки Югославією» (*Black Lamb and Grey Falcon: the Record of a Journey Through Yugoslavia, 1941*)), завершуючи текст ритуальною формулою: *Zbog svega navedenog, moliću se Bogu na isti način kako je to činila predivna Rebeka Vest dok su nacističke bombe padale na njenu domovinu: Gospode, dopusti mi da se držim srpski! Neka živi Srbija* (Через усе перераховане вище я молитимуся Богові так само, як це робила прекрасна Ребека Вест, коли на її батьківщину падали нацистські бомби: Господи, дозволь мені дотримуватися сербської мови! Хай живе Сербія!). Історичний контекст у цьому випадку дозволяє пов'язати сучасні події в Сербії з подіями поділу Югославії на окремі держави. При цьому своє політичне кредо президент Сербії формулює не наприкінці, а в середині виступу: *Da Srbiju, našu otačinu, naše ishodite i naš san, učine boljom, sređnijom, sigurnijom i bogatijom zemljom* (Зробити Сербію, нашу батьківщину, наше походження та нашу мрію, краще, щасливіше, безпечніше та багатше). Своє завдання політик бачить у процвітанні країни та пошуку шляхів для досягнення цієї мети.

А. Дуда висловлює на завершення виступу впевненість та віру в польський народ та дає позитивну оцінку нації з використанням топонімів та етнізмів: *Wierzę w Polskę. Jesteśmy dumnym i wspaniałym narodem. Wierzę w Polaków! W naszą mądrość i pracowitość, naszą wytrwałość i odwagę. Wierzę, że poradzimy sobie z wyzwaniem, które stawia przed nami obecny czas* (Я вірю в Польщу. Ми горда і чудова нація. Я вірю в поляків! У нашій мудрості та працьовитості, нашій наполегливості та сміливості. Я вірю, що ми впораємося з викликами, які ставить перед нами сьогодення). Президент Польщі часто використовує етнізм «polacy» та топонім «Polska», напр.: *Boże, błogosław Polsce!* (Боже, благослови Польщу). Формулювання основної ідеї президентської каденції містить похідні від етнізмів лексеми-ад'єктиви: *Czyli te, które dotyczą nas wszystkich, całego narodu. Tak jak obiecywałem, będę prezydentem polskich spraw. To nie było jedynie hasło wyborcze. To przewodnia myśl mojej prezydentury* (Найважливішими для мене є польські справи. Тобто такі, що стосуються всіх нас, цілого народу. Як я і обіцяв, я буду президентом у справах Польщі. Це було не просто передвиборне гасло. Це головний принцип мого президентства).

3. Чапутова завершує виступ актуалізацією концепту загального шляху як спільного завдання: *Cesta k najlepšiemu možnému Slovensku však nevedie cez žiadne príjemné skratky. To je vždy potrebné si úprimne povedať, aj v takejto chvíli. Ak sa k nemu chceme dostať, musíme celú trasu absolvovať poctivo, krok za krokom, ako občania, obyvatelia a spoločnosť* (Проте шлях до кращої Словаччини не передбачає приємних коротких шляхів. Завжди необхідно говорити чесно, навіть у такий момент. Якщо ми хочемо цього досягти, ми повинні пройти весь маршрут чесно, крок за кроком, як громадяни, народ та спільнота). На відміну від Анджея Дуди Зузана Чапутова наголошує на поліетнічному складі населення країни, не використовує етноніми і звертається до національних мов громадян.

Обов'язковими структурними елементами основної частини інавгураційної промови є: 1) подяка народу за зроблений вибір; 2) характеристика ситуації в країні перед президентськими виборами; 3) перелік програмних тез президента [10, с. 140–141]. Проте порядок, обсяг та конкретне наповнення цих структурних частин не є закріпленим. Розглянемо основні.

1. Подяка як елемент ритуальної комунікації передбачає використання перформативних мовленнєвих актів. Однак в інавгураційних промовах інтенція подяки реалізована як комунікативна стратегія консолідації: мовець представляє свою перемогу на виборах як спільне, а не особисте досягнення. Так, В. Зеленський використовує займенники та дієслова 1-ї особи множини: *Це не моя, це наша спільна перемога. І це — наш спільний шанс. За який ми несемо спільну відповідальність*. Семантика консолідації політичного лідера з адресатами-виборцями посилена повторенням прикметника «спільний». Подяка тут має імпліцитний характер, оскільки представлена через ми-інклюзивне. У тексті використані мовленнєві акти-репрезентативи, що дає змогу мовцеві уникнути прямої адресації.

У промові президента Сербії адресатами передусім є попередні президенти: *Данас, на овом месту, желим да се захвалим свим претходним председницима Републике који су дали свој допринос прогресу и просперитету Србије* (Сьогодні на цьому місці я хочу подякувати всім попереднім президентам Республіки, які зробили внесок у розвиток і процвітання Сербії.). Перформативність висловлювання в цьому випадку знижується завдяки використанню модального дієслова «*желим да се захвалим*». У завершальній частині О. Вучич висловлює подяку народу: *Хоћу да се захвалим, на крају, нашем народу, свим нашим грађанима, на огромној подришци, на нади и вери у другачију и бољу будућност, а после свега на одговорности и помоћи да државне послове обављамо на најбољи начин* (Насамкінець хочу подякувати нашому народу, всім нашим громадянам за їхню величезну підтримку, за їхню надію та віру в інше, краще майбутнє, а зрештою, за їхню відповідальність і допомогу у веденні державних справ). Мовленнєва формула подяки також містить модальне дієслово і прямо вказує на суб'єктів, яким адресована подяка.

Найповніше мовленнєвий акт подяки представлено в тексті інавгураційного звернення президента Польщі. Насамперед А. Дуда також використовує формулу

«модальне дієслово + інфінітив дякувати»: **Chciałbym jeszcze raz z całego serca podziękować** wszystkim Polkom i Polakom, którzy wzięli udział w wyborach. Wszystkim. I tym którzy, oddali swój głos na mnie, i tym, którzy zagłosowali na moich kontrkandydatów. **Dziękuję** Państwu z całego serca za ten piękny akt wyborczy. (Хочу ще раз від щирого серця подякувати всім полякам, які взяли участь у виборах. кожен. І тим, хто голосував за мене, і тим, хто голосував за моїх опонентів. Від щирого серця дякую вам за цей прекрасний виборний акт). В даному випадку мовленнєвий акт подяки містить і перформативне висловлювання з дієсловом у формі 1-ї особи однини теперішнього часу «**dziękuję**». Етикетна формула подяки адресована всім адресатам, незалежно від зробленого під час виборчої кампанії вибору. Надалі виступ А. Дуда використовує різні мовні формули подяки: **Składam wielkie podziękowanie** wszystkim zaangażowanym w sprawne przeprowadzenie całego procesu wyborczego. **To dzięki** Państwa ciężkiej pracy te wybory odbyły się według najlepszych światowych standardów. **Drodzy Państwo, raz jeszcze z całego serca dziękuję, przede wszystkim Państwowej Komisji Wyborczej** (Я хотів би висловити щиру подяку всім, хто причетний до безперешкодного проведення всього виборчого процесу. Завдяки вашій наполегливій праці ці вибори пройшли відповідно до найкращих світових стандартів. Шановні пані та панове, ще раз хочу від щирого серця подякувати вам, насамперед Національній виборчій комісії). Вживання спільнокореневих слів із семантикою подяки та перформативів актів вказує на домінування цього ритуального жанру в інавгураційній промові президента Польщі.

3. Чапутова завершує свій виступ ритуальною формулою подяки народу різними мовами: *Ďakujem. Köszönöm. Ďakuju šumňi. Děkuji. Palikerav*, що перекладаємо зі словацької, угорської, чеської, ромської як «Дякую». З огляду на це подяка стає підсумковим, узагальнювальним мовленнєвим актом.

2. Характеристика актуальної ситуації в країні безпосередньо залежить від цього, яка за рахунком каденція президента. У разі приходу до влади нового президента, до того ж опозиційного до попереднього політичного лідера, спостерігаємо критику та фіксуємо домінування негативних оцінок. Саме така ситуація мала місце у виступі В. Зеленського: *Безумовно, окрім війни, є ще багато бід, які роблять українців нещасливими. Це шокуючі тарифи, принижені зарплати і пенсії, болючі ціни, неіснуючі робочі місця. Це медицина, про покращення якої говорять здебільшого ті, хто ніколи не лежав з дитиною у звичайній лікарні. Це міфічні українські дороги, які будуються та ремонтуються тільки у чийсь бурхливий увяї.* Зазначимо, що критика попередньої влади, а саме президента-попередника характерна виключно для українського президентського дискурсу. В інавгураційних промовах президентів Польщі, Словаччини та Сербії наявні лише мовленнєві акти подяки та позитивні оцінки попередників. На цю особливість вказує Людмила Славова, наголошуючи, що «українські президенти через аналіз роботи своїх попередників, здебільшого критичний, проектують план дій на майбутнє» [9, с. 231]. Характеристика політичної ситуації як такої, що потребує кардинальних змін, представлена в такому

разі як одна із причин зробленого народом вибору: *І моє обрання доводить — громадяни втомилась від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей. Можливостей «відкатів», «потоків», «дерібанив».* В. Зеленський негативно оцінює діяльність усіх попередніх українських президентів, використовуючи жаргонізми, метафори та епітети. Загальна оцінка влади в країні подана як критична, що уможлиблює самопрезентацію президента як «месії», здатного докорінно змінити ситуацію.

Однаке специфіка ритуального жанру інавгураційної промови передбачає не негативну оцінку влади й політиків, а пошук шляхів розв'язання проблем. Так, О. Вучич зазначає: *Подельена и интересима раздробљена Србија не може да стигне нигде. Распарчана амбицијама, размеђена сујетама, посвађана око идеологије, вере, партије, нације, клуба, ова земља, и свака земља, не ради ништа друго него потписује вечни акт о томе да је заувек мала, заувек и у сваком погледу сиромашна, и заувек ослобођена било какве наде у боље сутра* (Сербія, розділена і роздроблена інтересами, нікуди не подітись. Роздерта амбіціями, розділена марнославством, посварена через ідеологію, релігію, партію, націю, клуб, ця країна та кожна країна не робить нічого, крім того, що підписує вічний документ, що вона назавжди маленька, назавжди і в усіх відношеннях бідна і назавжди втратила будь-яку надію на краще завтра). Але політик наголошує на тому, що наявність цих проблем заважає стати Сербії сильною державою, тобто проблемна не діяльність конкретних політиків, а загальна ситуація, яку потрібно змінювати спільними зусиллями.

Здебільшого цей структурний елемент промови передбачає загальну історичну оцінку. Так, А. Дуда звертається до історичних фактів: *Przed nami obchody 100-lecia Bitwy Warszawskiej. Naszego wielkiego narodowego triumfu. Zwycięstwa, które Polskę, Europę i świat uratowało przed zbrodniczą tyranią.* (До святкування 100-річчя Варшавської битви. Наш великий національний триумф. Перемога, порятунок Польщі, Європи та миру від злочинної діяльності). Основними змістовими центрами цього структурного блоку є історичні факти, які дозволяють зробити висновок про законність політичного шляху партії, її вибору, її значення.

Президентка Словаччини З. Чапутова звертається до недалекого минулого та актуалізує недавні проблеми: *Hoci nie všetci súhlasili so spôsobom rozdelenia Česko-Slovenska, k zodpovednosti za vývoj nášho mladého štátu sa prihlásila celá naša spoločnosť. Po rozdelení federálneho štátu čisté devízové rezervy Národnej banky Slovenska poklesli na jednu tretinu. Ale neskončili sme v bankrote, zvládli sme to* (Хоча не всі погоджувалися з тим, як була розділена Чехословаччина, все наше суспільство взяло на себе відповідальність за розвиток нашої молоді держави. Після поділу федеральної землі чисті валютні резерви Національного банку Словаччини скоротилися до однієї третини. Але ми не збанкрутували, ми це зробили). На відміну від виступу В. Зеленського, в якому теж йдеться про відновлення незалежності та останніх 30 років існування держави, тут відсутня негативна оцінка цього періоду. Навпаки, історична перспектива представлена як складний період,

що залишився позаду, тому такий підхід скерований на піднесення національної самосвідомості народу.

3. **Програмні положення** представлені в інавгураційних промовах як основні дії новообраного президента на посаді. Серед основних програмних положень домінують соціальні, культурні, екологічні, економічні та політичні питання. Так В. Зеленський акцентує увагу на припиненні бойових дій і деокупації України: *І наше найперше завдання — припинення вогню на Донбасі. (...) Наш наступний виклик — це повернення втрачених територій*. Серед основних тез фіксуємо припинення війни, повернення територій, повагу до всіх українців, гідну оплату військовим, соціальні проблеми. А. Дуда формулює тези як ключові питання: *Te sprawy kluczowe to rodzina, bezpieczeństwo, praca, inwestycje i godność* (Ці ключові питання — сім'я, безпека, робота, інвестиції та цінності). Відзначимо, що в цьому переліку не лише економічні та соціальні параметри життя, а й етичні. О. Вучич основним завданням бачить стабілізацію регіону та політику миру: *Мир — стални, стабилни, плодносни мир, у Србији и у целом региону, свакако је први од њих* (Мир — постійний, стабільний, плідний мир у Сербії та в усьому регіоні безумовно є першим із них). З. Чапутова актуалізує питання екології, гідного життя та медицини: *Dôstojnosť občana si vyžaduje, aby každý — bez ohľadu na výšku svojich príjmov, na svoj národnostný či etnický pôvod, na príslušnosť ku ktorejkoľvek menšine — mal prístup k potrebnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti* (Гідність громадянина потрібна для того, щоб кожен — незалежно від доходу, національного чи етнічного походження, належності до будь-якої меншини — мав доступ до необхідної та якісної медичної допомоги). У цьому разі семантика програмних положень зумовлена політичною позицією мовця.

Висновки і перспективи дослідження. Структура інавгураційної промови охоплює рамкові елементи привітання, завершення, формулювання політичного кредо; основними структурними елементами інавгураційної промови президентів є мовленнєві акти подяки, характеристика політичної ситуації в країні в контексті історичних подій і конкретизація програмних положень пріоритетного характеру. Спільними елементами для інавгураційних промови президентів України, Польщі, Словаччини та Сербії є наявність обов'язкових структурних елементів, домінування мовленнєвих актів подяки, звернення до історичної минувшини та формулювання майбутніх політичних кроків. Серед специфічних рис президентських промов зафіксовано використання етнонімів у виступах В. Зеленського та А. Дуди; домінування звернення до давньої історії в промовах А. Дуди та О. Вучича; критика попередньої влади, зокрема президентів країни, у В. Зеленського.

Подальші перспективи дослідження полягають у виокремленні лінгвопрагматичних особливостей президентських промов.

Література

1. *Вольфовська О. О.* Німецькомовна інавгураційна промова та її просодична реалізація. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія Філологія. 2022. Т. 25. № 1. С. 9–18.
2. *Гуменюк Н.* Інавгураційний дискурс Д. Трампа: синтаксико-стилістичний аспект (на матеріалі виступу від 20.01.2017 р.). *Науковий збірник Херсонського державного університету*. Серія «Лінгвістика». 2017. Вип. 30. С. 45–49.
3. *Дячук Н. В.* Особливості політичного мовлення в інавгураційній промові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 2 (70). С. 76–79.
4. *Кирилова Й.* Стратегії і тактики в інавгураційних речах на болгарські президенти (Ритуалът в политическия език). *Известия на Института за български език «Проф. Любомир Андрейчин»*. 2020. Issue XXXIII. P. 166–188.
5. *Кондратенко Н. В.* Інавгураційна промова як мовленнєвий жанр президентської риторики в українському і словацькому політичному дискурсі. *SLAVICA SLOVACA*. Vol. 57, 2022, No. 1. S. 33–46.
6. *Потапенко С. І.* Когнітивна риторика ефекту: в пошуках методу (на матеріалі інавгураційних звернень американських президентів Дж. Кеннеді і Дж. Буша). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія : Філологія. 2012. Т. 15. № 2. С. 131–140.
7. *Романюк С.* Лінгвостилістичні особливості інавгураційної промови (на прикладі виступу Президента України Петра Порошенка). *Лінгвостилістичні студії*. 2015. Вип. 3. С. 158–66.
8. *Семотюк О. Л., Мараховська Н. О.* Інавгураційні промови українських та німецьких президентів: контент-аналіз комунікативних стратегій. *Нова філологія*. 2011. Вип. 44. С. 134–137.
9. *Слаєва Л. Л.* Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсоналогії: США — Україна. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 360 с.
10. *Стрій Л. І.* Ритуальні жанри українського політичного дискурсу : структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2015. 192 с.
11. *Campbell K. K., Jamieson K. H.* Inaugurating the Presidency. *Form, Genre and the Story of Political Discourse*. Columbia : Univ. of S. Car Press, 1986. P. 203–225.

References

12. Volfovska, O. O. (2022), Nimetskomovna inavhuratsiina promova ta yii prosodychna realizatsiia [German-language inaugural speech and its prosodic implementation], *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Seriiia Filolohiia [Bulletin of the Kyiv National Linguistic University. Philology series]*, Vol. 25, No. 1, p. 9–18 [in Ukrainian].
13. Humeniuk, N. (2017), Inavhuratsiinyi dyskurs D. Trampa: syntaktyko-stylistychnyi aspekt (na materiali vystupu vid 20.01.2017 r.) [Inaugural speech of D. Trump: syntactic

- and stylistic aspect (on the material of the speech from January 20, 2017)], *Naukovyi zbirnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia «Linhvistyka» [Scientific collection of Kherson State University. «Linguistics» series]*, Issue 30, p. 45–49. [in Ukrainian].
14. Diachuk, N. V. (2018), Osoblyvosti politychnoho movlennia v inavhuratsiinii promovi [Peculiarities of political speech in the inaugural speech], *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohiia» [Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». Series «Philology»]*, Issue 2 (70), p. 76–79. [in Ukrainian].
 15. Kyrylova, Y. (2020), Stratehyy y taktyky v ynauhuratsyonnyte rechy na bŭlharskyte prezydenty (Rytualŭt v polytycheskyia ezyk) [Strategies and tactics in the inauguration speech of the Bulgarian president (Ritualot in political language)], *Yzvestyia na Ynstitutu za bŭlharsky ezyk «Prof. Liubomyr Andreichyn» [Bulletin of the Institute for the Bulgarian language «Prof. Lubomyr Andreychyn»]*, Issue XXXIII, p. 166–188. [in Bulgarian].
 16. Kondratenko, N. V. (2022), Inavhuratsiina promova yak movlenniievi zhanr prezydentskoi rytoryky v ukrainskomu i slovatskomu politychnomu dyskursi [Inaugural speech as a speech genre of presidential rhetoric in Ukrainian and Slovak political discourse]. *SLAVICA SLOVAKIA*, 57, No. 1, s. 33–46. [in Ukrainian].
 17. Potapenko, S. I. (2012), Kohnityvna rytoryka efektu: v poshukakh metodu (na materialii inavhuratsiinykh zvernenn amerykanskykh prezydentiv Dzh. Kennedi i Dzh. Busha) [Cognitive rhetoric of effect: in search of a method (on the material of the inaugural addresses of American presidents J. Kennedy and J. Bush)], *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Seriiia : Filolohiia [Bulletin of the Kyiv National Linguistic University. Series: Philology]*, T. 15. № 2, s. 131–140. [in Ukrainian].
 18. Romaniuk, S. (2015), Linhvostylistychni osoblyvosti inavhuratsiinoi promovy (na prykladi vystupu Prezydenta Ukrainy Petra Poroshenka) [Linguistic features of the inaugural speech (on the example of the speech of the President of Ukraine, Petro Poroshenko)], *Linhvostylistychni studii [Linguistic studies]*, vyp. 3? s. 158–66. [in Ukrainian].
 19. Semotiuk, O. L., Marakhovska N. O. (2011), Inavhuratsiini promovy ukrainskykh ta nimetskykh prezydentiv: kontent-analiz komunikatyvnykh stratehii [Inaugural speeches of Ukrainian and German presidents: content analysis of communicative strategies], *Nova filolohiia [New philology]*, Issue 44, p. 134–137. [in Ukrainian].
 20. Slavova, L. L. (2012), *Movna osobystist lidera u dzerkali politychnoi linhvopersonolohii: SSHa — Ukraina [Linguistic personality of the leader in the mirror of political linguistic personality: USA — Ukraine]*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. [in Ukrainian].
 21. Strii, L. I. (2015), *Rytualni zhanry ukrainskoho politychnoho dyskursu : strukturno-semantychnyi i linhvoprahmatychnyi aspekty [Ritual genres of Ukrainian political discourse: structural-semantic and linguistic-pragmatic aspects]: Dys. kand. filol. nauk [Diss. Ph.D.]*. 192 p. [in Ukrainian].
 22. Campbell, K. K., Jamieson K. H. (1986), Inaugurating the Presidency". *Form, Genre and the Story of Political Discourse*. Columbia: Univ. of S. Car Press, p. 203–225. [in English].